

Domokos László

Megújított közpénzügyek, megújított Állami Számvevőszék

**Renewed Public Finances,
Renewed State Audit Office**

Összefoglalás

Magyarország polgárai négy évvel ezelőtt úgy döntöttek, hogy az országnak meg kell újulnia. A megújulás egyik kiemelt terepe a közpénzügyek világa, illetve a közpénzügyi kontrollok területe volt, a változtatások kiindulópontja pedig az, hogy a rend értéket teremt. Az intézkedések rendszert alkottak, a cél egy jobban teljesítő, erősebb nemzet és állam megalapozása volt. A magyar gazdaság fenntartható pályára állításához a közpénzek és a nemzeti vagyon legfőbb őreként az Állami Számvevőszék is hozzá tudott járulni.

Summary

Four years ago the citizens of Hungary have decided that the country should be renewed. One of the key terrain of the renewal was the world of public finance and the area of public control. The starting point

DOMOKOS LÁSZLÓ, az Állami Számvevőszék elnöke (elnok@asz.hu).

of the changes was that orderliness creates value. The measures taken were systematic, and the goal was the foundation of a better performing and stronger state and nation. The State Audit Office as the main guardian of public finances and national assets also could contribute to the setting up of the Hungarian economy on a sustainable path.

Hazánk polgárai az évtized elején úgy döntöttek, hogy az országnak meg kell újulnia, a magyar gazdaságnak fenntartható pályára kell állnia. Nem kétséges, hogy a mai Magyarország ezért sok tekintetben más, mint a 2010 előtti: a múlt terhes örökségével szakító, új alkotmányos alapokat tett le az Országgyűlés, közös ügyeinket pedig a mindennapi valósághoz jobban illeszkedő, szigorúbb és következetesebb szabályok szerint intézzük.

Magyarország megújulásának alapja az volt, hogy polgárai felismerték a változtatás szükségességét, és példátlanul nagy felhatalmazást adtak a törvényhozásnak a közösségi együttélés szabályainak újraalkotására. A változások az élet szinte minden területét érintették, de a megújulás egyik kiemelt terepe épp a közpénzügyek világa, illetve a közpénzügyi kontrollok területe lett. Az intézkedések nem öncélúak és véletlenszerűek voltak, hanem rendszert alkottak. A cél egy jobban teljesítő, erősebb nemzet és állam megalapozása volt. Ma már láthatóak az első eredmények, így kijelenthetjük, hogy bár még sok a tennivaló, az irány helyes.

A közpénzügyek megújításának kiemelt jelentősége abból adódott, hogy Magyarország az előző évtized végére újból válságos helyzetbe került. A megelőző években az ország folyamatosan a tervezettnél és az Európai Unióban megengedettnél jóval magasabb államháztartási hiánnyal zárt, az államadósság pedig hat év alatt több mint nyolcezer milliárd forinttal nőtt, miközben a lakosság és a vállalati szektor jelentős része is devizahitel-csapdába került. Az ország pénzügyi talpon maradását csak egy komoly nemzetgazdasági korlátokat jelentő nemzetközi hitelsomag tudta biztosítani, amely a megszorítások kikényszerítésével nemcsak nemzeti szuverenitásunkat kötötte gúzsba, hanem a növekedés és a kilábalás alapjait is elbizonytalanította. A Nemzetközi Valutaalap, a Világbank és az Európai Unió által adott 20 milliárd eurós mentőcsomag ugyanakkor mindenki számára látható és egyértelmű módon jelezte: az eddig követett úton nem mehetünk tovább.

Az ország pénzügyi megroppanása láttán be kellett ismerni, hogy a krónikus állami túlköltekezést és az államadósság drasztikus megemelkedését az addig létrehozott, de nem elég erős független intézmények nem tudták megakadályozni. Új megközelítésre, új intézményekre és új szabályokra volt szükség, amelyeket arra építettünk fel, hogy a gazdasági felemelkedés és az adósságcsapdából való kitörés záloga a szigorú takarékoság, a közpénzekkel és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodás.

Egyértelműen bebizonyosodott, hogy független, szakszerű és rendszeres ellenőrzés, valamint a közpénzügyi gazdálkodás ethoszának megteremtése nélkül nem képzelhető el Magyarország felemelkedése, gazdasági és társadalmi problémáink leküzdése. Az állampénzügyeket kordában kell tartani, ami hatékony és eredményes államháztartási ellenőrzést és kontrollrendszert tételez fel. Ezen célokat szem előtt tartva zajlott le a magyar közpénzügyi rendszer megújítása, amelynek egyik kiemelt és stratégiai eleme volt a közpénzügyi kontrollok rendszerének megerősítése.

AZ ALAPTÖRVÉNY A KÖZPÉNZÜGYI MEGÚJULÁS ALAPJA

Magyarország közpénzügyi megújulása a 2011 tavaszán elfogadott és 2012. január 1-jén hatályba lépett Alaptörvényen nyugszik, amely több kifejezetten szigorú, a felelős gazdálkodást szolgáló előírást is tartalmaz. Ilyen például, hogy az Országgyűlés nem fogadhat el olyan költségvetést, amelynek eredményeképpen az államadósság meghaladná a teljes hazai össztermék felét, és mindaddig, amíg az államadósság magasabb ennél az értéknél, az Országgyűlés csak olyan büdzsét fogadhat el, amely az államadósság csökkentését tartalmazza. A fenti szabályoktól csak nagyon kivételes esetben lehet eltérni, ami jól mutatja, hogy Magyarországon az adósság csökkentése a legfőbb gazdaságpolitikai prioritássá vált.

Az Alaptörvény kimondja, hogy az Állami Számvevőszék az Országgyűlés legfőbb pénzügyi és gazdasági ellenőrző szerve, amely törvényben meghatározott feladatkörében ellenőrzi a központi költségvetés végrehajtását, az államháztartás gazdálkodását, az államháztartásból származó források felhasználását és a nemzeti vagyon kezelését. Alkotmányos szinten rögzítésre került az is, hogy az Állami Számvevőszék elnökét az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával

tizenkét évre választja meg, illetve hogy az ÁSZ elnöke az intézmény tevékenységéről évente beszámol az Országgyűlésnek.

Az Alaptörvény fontos újdonsága, hogy az alkotmányi jogállással rendelkező szervek közé emeli, és az Állami Számvevőszékkel, illetve a Magyar Nemzeti Bankkal megegyező státust ad a Költségvetési Tanácsnak, melynek fő feladata az alkotmányos adósságszabály érvényesítése. Az adósságállomány leszorítása érdekében a Költségvetési Tanács vétójoggal rendelkezik, aminek az a célja, hogy az Alaptörvény adóssággal kapcsolatos előírása semmilyen esetben ne sérülhessen, illetve hogy a lehető legjobb, legmegbízhatóbb, leginkább megalapozott költségvetési terv jusson el az Országgyűlésben a végszavazásig.

ALKOTMÁNYOS MŰKÖDÉS, KÖVETKEZMÉNYEKEL JÁRÓ ELLENŐRZÉSEK

A közpénzügyi rendszer új alapokra helyezése az érintett intézmények megújítását is jelentette. Az Állami Számvevőszék esetében ennek első lépése az alkotmányos működés helyreállítása volt. Az intézmény korábbi elnökének megbízatása 2009. december 9-én lejárt, azaz a Számvevőszék – amely ekkor az alkotmányos előírásokkal ellentétben immár nyolcadik éve alelnök nélkül működött – országgyűlési döntés hiányában 2010 júliusáig teljes jogkörű választott vezető nélkül maradt.

A választott vezetők hiánya alkotmányos és működési kockázatot hordozott, hiszen a szervezet munkájának irányításáért az elnök a felelős, neki kell gondoskodnia a jogszabályokban rögzített szervezeti kötelezettségek teljesítéséről, az ellenőrzési terv jóváhagyásáról és megvalósításáról, a jelentések Országgyűlés elé terjesztéséről és nyilvánosságáról. Fontos, az intézmény szakmai-szervezeti fejlődését meghatározó döntések maradtak el, és az Állami Számvevőszék feletti országgyűlési kontroll sem érvényesülhetett maradéktalanul, hisz nem volt, aki felszólalhatott volna az intézmény nevében a választott képviselők előtt. Ha ez az állapot hosszabb ideig állt volna fenn, akkor a szervezet érdemi működése került volna veszélybe, ugyanis az elnök – helyettesítő jogkörben az alelnök – által jóváhagyható ellenőrzési terv nélkül az Állami Számvevőszék nem teljesíthette volna alkotmányos és egyéb törvényi kötelezettségeit.

Az Országgyűlés 2010 júniusában meghatározó döntést hozott az Állami Számvevőszék működése és irányítása szempontjából. Az új szám-

vevőszéki elnök és alelnök megválasztásával, illetve július 5-én történt hivatalba lépésével a számvevőszéki vezetés hosszabb idő után újra az alkotmányos előírásoknak megfelelően tudott működni.

A független és eredményes számvevőszéki tevékenység kulcsfontosságú eleme Magyarország demokratikus államrendszerének. Ennek elismerését mutatja, hogy az Állami Számvevőszék államszervezetben kijelölt helyét és szerepét az Alaptörvény rögzíti, valamint hogy a számvevőszéki törvény az első sarkalatos törvény volt, amelyet az alkotmányos alapok lerakása után elfogadott az Országgyűlés. A 2011. július 1-jétől hatályos új szabályozási keret azt a célt szolgálja, hogy a Számvevőszék eredményesebben működjön, és hatékonyan tudjon fellépni az adófizetők pénzének és a nemzet vagyonának védelme érdekében. Az új számvevőszéki törvény értelmében a Számvevőszéknek minden közpénzköltésre joga van rátekinteni, de természetesen nem az ÁSZ az államháztartás ellenőrzésének egyetlen szerve. A közpénzügyek ellenőrzését Magyarországon továbbra is egy összehangolt, egymásra épülő elemekből álló rendszer biztosítja, melynek három pillére a külső ellenőrzés, a kormányzati ellenőrzés, illetve az egyes intézmények belső kontrollrendszere.

Az új ÁSZ-törvény megalkotása új időszámítás kezdetét jelentette. A törvény több mint húszéves számvevőszéki működés tapasztalataira építkezve és a nemzetközi szervezetek ajánlásaival összhangban született meg. Az új törvény alapvetően négy területen hozott megújulást: a számvevőszéki jogosítványok, a függetlenségi garanciák és az átláthatóság területén, illetve a jó kormányzás (good governance) előmozdítását előíró cél megfogalmazása kapcsán. Továbbra is megmaradt a hivatali típusú számvevőszéki jelleg, de az új előírások a régebbi megengedő szabályokkal szemben konkrét cselekvést előíró rendelkezéseket tartalmaznak, szoros határidőket rendelve azokhoz. Az erősebb jogosítványok azt szolgálják, hogy ellenőrzéseink ne maradhassanak következmények nélkül. Míg korábban az ellenőrzött szervezeten múlt, készíti-e a feltárt hiányosságok megszüntetésére vonatkozó intézkedési tervet, vagy sem, addig az új törvényi rendelkezés ennek kötelezettségét írja elő. Az előírás

**...hatékonyan tudjon fellépni
az adófizetők pénzének
és a nemzet vagyonának
védelme érdekében.**

hatálybalépésétől kezdve a Számvevőszék a részére megküldött intézkedési terveket felülvizsgálja, értékeli abból a szempontból, hogy valóban alkalmasak-e a jelzett hiányosságok megszüntetésére, illetve szükség esetén kiegészítésre visszaküldi azokat. A törvény azt is kimondja, hogy az Állami Számvevőszék minden jelentése nyilvános. A jelentések teljes nyilvánossága fontos lépés, 1989 és 2011 között ugyanis számos olyan jelentés készült az ÁSZ-nál, amit nem ismerhetett meg a nyilvánosság, különös tekintettel az önkormányzati szektort érintő ellenőrzésekre. Mindez visszaélésekre adott lehetőséget, hiszen egy nem mindenki számára ismert jelentésből könnyen lehetett szemezgetni, csak bizonyos megállapításokat ismertetni, az esetleges kritikákat pedig elhallgatni. Az új törvény világos célt adott az ÁSZ tevékenységének irányához, érvényesítve az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) több mint egy évtizede megalkotott ajánlását.

A fentiek alapján nem túlzás azt állítani, hogy az Alaptörvény és az új számvevőszéki törvény véget vetett a következmények nélküli ellenőrzések időszakának. Immár a számvevőszéki jelentések mindegyikéhez konkrét intézkedéseket előíró terv készül. Ez komoly fejlődés, hisz az ÁSZ-törvény hatálybalépése előtt a számvevőszéki javaslatok alig több mint felének volt konkrét intézkedésben tetten érhető következménye, azaz a megállapítások jelentős része nem hasznosulhatott a mindennapok gyakorlatában, és nem tudta maradéktalanul elősegíteni a jól irányított állam kialakítását.

A TÖRVÉNYI FELHATALMAZÁSHOZ ILLESZKEDŐ SZERVEZET ÉS MŰKÖDÉS

Az új jogszabályi környezet kialakítása jelentős előrelépés volt, de az új kereteket az Állami Számvevőszék megújított működésének kellett kitöltenie. Ezt szolgálta, hogy a Számvevőszék 2010 végére elkészítette középtávú stratégiáját, amely a szervezet küldetéséként rögzíti, hogy az ÁSZ szilárd szakmai alapon álló, értékteremtő ellenőrzéseivel előmozdítsa a közpénzügyek átláthatóságát, rendezettségét, és járuljon hozzá a „jó kormányzáshoz”.

Megújult kötelezettségeinket és jogosítványainkat csak azok ellátásához igazított szervezettel teljesíthetjük jó színvonalon. Legfontosabb szervezetfejlesztési célunk ezért az ellátandó feladatainkkal összhang-

ban álló, optimális szervezeti felépítés kialakítása volt. Az elmúlt években hozott szervezeti, szabályozási és munkaszervezési intézkedéseink ennek érdekében születtek.

Az átalakítás az eredményes és hatékony munkavégzés biztosítását, illetve a teljesítmény középpontba állítását szolgálta. Javítottuk alaptevékenységünk minőségét, a szervezet külső-belső reagálóképességét, kialakítottuk a projektszerű munkavégzést, a minőségirányított működés jegyében kontrolling- és monitoringrendszert vezettünk be a belső folyamatok követésére. Az ÁSZ a korábbi hierarchikus rendszerrel szemben egy rugalmas, hozzáadott értéket teremtő, rendszerezett folyamatokon alapuló szervezetté vált. A szervezeti változtatások az „értékmegőrző megújítás” elvének szem előtt tartásával, az eddig felhalmozott tudás megőrzésével mentek végbe. Az átalakítások abból indultak ki, hogy az intézménynek képesnek kell lennie a gyors alkalmazkodásra, a kreatív és újszerű megoldások keresésére és a változásokra, azaz öntanuló szervezetté kell válnia. Célunk volt egy korábbinál hatékonyabb, takarékosabb szervezet kialakítása is, ezért jelentősen csökkent a szervezeti egységek száma, a vezetői szintek racionalizálásra kerültek.

Az új szervezeti és működési keretek biztosítják, hogy a Számvevőszék rendszerszemléletű, holisztikus megközelítésű, összefoglaló értékelésekre lehetőséget adó ellenőrzéseket végezhesen. Ezzel a megközelítéssel eredményesen tárhatók fel a rendszerhibák, ami az Állami Számvevőszék egyik legfontosabb feladata, küldetése. A Számvevőszék módszertana a nemzetközi standardokat irányadónak tekintve lett kialakítva, és bevezetésre kerültek a hatékony munkát megalapozó, több helyszínen, de ugyanazon program alapján lefolytatott témacsoportos ellenőrzések is. A kockázatalapú kiválasztás révén az ÁSZ ott ellenőriz, ahol arra a legnagyobb szükség van. A nemzetközi standardokat követve a Számvevőszék egy kiemelkedően átlátható szervezetté vált, azon túl ugyanis, hogy minden számvevőszéki jelentés nyilvános és letölthető, az ÁSZ Hírportál segítségével a jelentéskészítés folyamata és a számvevőszéki munka egésze is nyomon követhető.

Az Állami Számvevőszék, mint a közpénzek és a közvagyon legfőbb ellenőre, arra törekszik, hogy jó példát mutasson a közszféra egésze számára, és ezáltal egyfajta „mintaszervezetként” működjön. Ennek része az átlátható és elszámoltatható, illetve gazdaságos, hatékony és eredményes működés, a transzparencia biztosítása, az integritás érvényesítése. Az Állami Számvevőszék alkalmazza a jó kormányzás elveit, azokkal össz-

hangban és elfogadott etikai alapelvei szerint működik, illetve saját példáján keresztül is támogatja az integritási kultúra elterjedését.

A SZÁMVEVŐSZÉKI MUNKA TÁRSADALMI HASZNOT HOZ

A közsféra ellenőrzése, különös tekintettel a számvevőszéki ellenőrzésre, képes az állampolgárok mindennapi életét jobbra tevő változások elindítására. Az állami szervek számvevőszéki ellenőrzései megerősítik a társadalmi bizalmat, elősegítik az adófizetői érdekek védelmét és érvényesülését. Az Állami Számvevőszék munkájával ehhez kapcsolódóan hozzájárul a közigazgatás hatékonyságának, elszámoltathatóságának, eredményességének és átláthatóságának megerősítéséhez – ezáltal pedig a polgárok életminőségének, jólétének emelkedéséhez.

Meggyőződésünk szerint az Állami Számvevőszék – mint közpénzből finanszírozott intézmény – végső célja nem is lehet más, mint a számvevőszéki munka társadalmi hasznosulása, a társadalmi szintű hozzáadott érték teremtése. Jól mutatja elköteleződésünket, hogy még tavaly hivatalos ellenőrzés-módszertani dokumentumaink közé emeltük a számvevőszéki munka hasznosulásának alapelveit, ami a számvevőszékek nemzetközi szervezete, az INTOSAI 2013. októberi pekingi kongresszusán elfogadott ISSAI 12-es hivatalos standardot irányadónak tekintve készült. Korábban csak örültünk, ha munkánk hasznosulni tudott, most azonban már aktívan teszünk is ezért: a számvevőszéki munka hasznosulásának elősegítése az Állami Számvevőszéknél tudatosan tervezett és „célra tartott” tevékenységgé vált.

A számvevőszéki törvény hivatali típusú intézményként határozza meg az Állami Számvevőszéket, amely ennek megfelelően nem hatóság és nem bíróság, azaz kötelező érvényű határozatot és ítéletet nem hoz, szankcionálási joga nincs. Munkánk ezért az intézkedéseken túl áttételesen, közvetítőkön keresztül fejt ki hatását, így az Állami Számvevőszék fontos partnerként tekint a törvényhozáson túl a tudományos közéletre, a médiára és a nyilvánosságra is.

A hasznosulási szemlélet a számvevőszéki munka egészét áthatja. Munkánk hasznosulásának alapja az új ÁSZ-törvényben szereplő, már említett intézkedési kötelelem, mely szerint minden számvevőszéki megállapításra konkrét intézkedéseket előíró intézkedési tervnek kell születnie. Jelentéseinkben 2012-ben 1117 intézkedési kötelemmel járó javaslatot fogal-

maztunk meg. 2013-ban már csaknem kétezer javaslatot tettünk, azaz az ÁSZ ennyi szálon indította el a magyar közpénzügyek megújítását.

A számvevőszéki jelentések hasznosulásának kiemelt terepe a törvényhozás, így az ÁSZ intenzív és szoros együttműködésre törekszik az Országgyűléssel és bizottságaival. A képviselők munkájának támogatása a Számvevőszék fontos célja, és munkánk elismerése, hogy megállapításainkat politikai hovatartozástól függetlenül igazodási pontnak tekintik a választott képviselők. Mindez illeszkedik ahhoz a stratégiai alapvetésünkhöz, miszerint egy modern, a kor kihívásainak megfelelő ellenőrző szervnek nemcsak a hibákra kell rámutatnia, hanem támogatnia kell a kijelölt irány követését is. Ezt támasztja alá, hogy az Állami Számvevőszék a jelentéseken túl elemzéseket és tanulmányokat is készíthet, illetve elemzések és tanulmányok rendelkezésre bocsátásával segíti a Költségvetési Tanácsot feladatai ellátásában. A számvevőszéki munka hasznosulását jelenti, hogy az ellenőrzési tapasztalatok évről évre visszaköszönnek számos törvényben, illetve hogy immár kormányrendelet rögzíti a Számvevőszéknek az egész magyar közpénzügyi rendszerre kiható kezdeményezését, miszerint a valódi átláthatóság és elszámoltathatóság érdekében el kell kezdeni az államszámviteli rendszer eredmény szemléletű átalakítását.

AZ ADÓSSÁGSZABÁLY, MINT AZ ÁSZ MUNKÁJÁNAK IRÁNYTŰJE

Miután munkánk kiindulópontja az Alaptörvény és a számvevőszéki törvény, így minden ellenőrzésünk, elemzésünk és tanácsadásunk levezethető ezekből a jogszabályokból. Az Állami Számvevőszék jogkövető intézmény, így természetesen minden vonatkozó szabályozást betart, de mégis van egy olyan előírás, amely kiemelkedik az intézményt érintő szabályozásból: ez pedig az Alaptörvényben szereplő államadósság-csökkentési kötelelem. Az államadósság-csökkentés alkotmányos előírásának figyelembevételével határozzuk meg ellenőrzési tervünket, ez az egyik fókuszpontja számos ellenőrzésünknek és elemzésünknek is, és ennek elérése érdekében teszünk javaslatokat, illetve látunk el tanácsadói feladatokat is. Úgy is fogalmazhatunk, hogy az adósságszabály az Állami Számvevőszék mindennapi munkájának egyfajta iránytűje – így alkalmas arra is, hogy ebből kiindulva áttekintsük az utóbbi négy év csaknem ötszáz ellenőrzést és elemzést, tanulmányt lefedő számvevőszéki tevékenységét.

A fentiekből adódóan az Állami Számvevőszék mindenekelőtt a közszféra azon szervezeteire és területeire fordít kiemelt figyelmet, amelyek tevékenysége jelentős mértékben hat a nemzeti össztermékhez viszonyított államadósság szintjére. Munkánk nagy része magához az államadóssághoz kötődik, de vannak olyan jelentéseink, elemzéseink is, amelyek a gazdasági növekedés területére koncentrálnak, és az államadósság „kinövését” támogatják.

Az adósság szabály tekintetében is kiemelt terület a központi költségvetés, melyre az Állami Számvevőszéknek egész évben rálátása van. Stratégiai és jogszabályban előírt kötelező feladatunk, hogy a költségvetés tervezetét és ehhez kapcsolódva az államadósság számbavételének teljeskörűségét és tervezésének megalapozottságát az Országgyűlés elé való benyújtás előtt véleményezzük, illetve az előző évi költségvetés végrehajtását, a zárszámadást ellenőrizzük. Ez a két munka adja minden évben a Számvevőszék legnagyobb ellenőrzési témáját – a zárszámadás esetében hónapokon át több mint száz számvevő csak ezen a jelentésen dolgozik –, amit az is indokol, hogy a költségvetés előkészítésének véleményezése és végrehajtásának ellenőrzése lehetőséget teremt a közpénzügyek szinte egészének átfogó és rendszerszerű áttekintésére.

Az adósság szabályból adódó ellenőrzési feladatunk az államadósság kezelésének ellenőrzése. Ezt a területet az ÁSZ korábban ötévente célzott ellenőrzés keretében vizsgálta. 2012-ben megjelent jelentésünk újítása az volt, hogy már nemcsak a központi alrendszer adósságának ellenőrzésére terjedt ki, hanem az önkormányzati alrendszerben és az egyéb kormányzati szervek körében keletkezett adósságokra is. Fontos hozzáadott értéket jelentett az is, hogy ez a jelentésünk mutatott rá arra, hogy az államadósság-kezelés igénye nem indokolta az IMF-hitel első részletének gyors lehívását 2008 novemberében, és a hitel devizatartalékban tartása csaknem 19 milliárd forint költséget jelentett mindössze fél év alatt.

FÓKUSZBAN AZ ÖNKORMÁNYZATOK

Az államadósság növekedéséhez az önkormányzatok és a többségi állami, önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaságok eladósodása is hozzájárul. Ezért 2010 óta az Állami Számvevőszék nagy súlyt fektet az önkormányzatok ellenőrzésére. Az önkormányzatokat érintő számvevőszéki ellenőrzések egy rendszerbe illeszkednek. A kiemelkedő pénz-

ügyi kockázatok és sérülékenység miatt elsőként 2011-ben a kiválasztott önkormányzatok pénzügyi folyamatait, majd pedig ehhez kapcsolódva vagyoni helyzetét, illetve a belső kontrollrendszert kezdtük el ellenőrizni. Ez a három ellenőrzési fókusz együtt alkot egy egészet. A megfelelően kiépített és működtetett belső kontrollrendszerrel jelentősen csökkenthetők a kockázatok, és ez az alapfeltétele a közpénzek, a közvagyon szabályszerű, gazdaságos, hatékony és eredményes felhasználásának. Ehhez a rendszerhez kapcsolódnak, ezt egészítik ki a nemzetiségi önkormányzatokat, a többségi önkormányzati tulajdonban levő gazdasági társaságokat érintő ellenőrzéseink is.

Az önkormányzatok pénzügyi helyzetére vonatkozó ellenőrzéseink komoly társadalmi hozzáadott értéket teremtettek: az önkormányzati eladósodottság súlyos problémáinak tényszerű feltárása hozzájárult ahhoz, hogy az önkormányzati adósságok állam általi átvállalására sor került, illetve munkánk hasznosulását jelentette az is, hogy a kiegyensúlyozott gazdálkodás feltételeit megteremtő új önkormányzati törvényben visszaköszönnek a javaslataink, felvetéseink. A fenntarthatóság irányába tett lépés, hogy megszűnt az a helyzet, amelyben az önkormányzatok túl voltak terhelve részlegesen finanszírozott közfeladatokkal, illetve immár az önkormányzatok esetében sincs lehetőség korlátlan hitelfelvételre.

A hitelek korlátozása azonban még önmagában nem kényszeríti ki az egyensúlyt. Ellenőrzéseink során is gyakran tapasztaltuk, hogy az eladósodás a szállítói tartozások növekedésében ölt testet. Következésképpen az egyensúly újbóli megbomlását csak akkor lehet elkerülni, ha az önkormányzatok gazdálkodásának színvonala emelkedik. Ezért az ÁSZ önkormányzati ellenőrzéseit egyre inkább a belső kontrollrendszer kiépítésére és működésére, valamint a vagyongazdálkodásra koncentrálja.

Alapvetésünk szerint a jó működés alapja a rend. Amíg nincs rend, addig esély sincs a hibás folyamatok korrigálására, a hatékonyság, az eredményesség javítására. Ezért tartjuk kiemelten fontosnak a megfelelő szabályozottságot és a szabályos működést az önkormányzatok esetében is. Meggyőződésünk szerint minden közpénzfelhasználóval szemben, a jó színvonalú vezetés felé, alapelvárás a jogszabályoknak megfelelő gazdálkodás. A belső szabályzatok és kontrollrendszer pedig hangsúlyos szerepet játszanak a kockázatok megelőzésében, feltárásában és az ellenálló képesség növelésében, azaz az integritásalapú közigazgatás megalapozásában. 2014 januárjáig két program alapján 63 belső kont-

rollról szóló jelentést készítettünk el és hoztunk nyilvánosságra, további 39 település esetében pedig folyamatban van az ellenőrzés. Az ellenőrzött önkormányzatokat kockázatalapon választottuk ki, az ellenőrzések által nyert kép tehát nem általánosítható – arra ugyanakkor alkalmassak ezek a jelentések, hogy be tudjuk azonosítani a kritikus pontokat,

**...ahol nincs kontroll,
ott komoly hiányosságok
halmozódhatnak fel.**

a legmeghatározóbb kockázatok. Ez azért fontos, mert ha nem tudjuk, hol a baj, nem is tudunk megfelelő gyógymódot találni a kezelésére. Összességében az volt ellenőrzéseink tapasztalata, hogy a belső kontrollrendszer kialakításának hiányosságai magas

kockázatot jelentenek a feladatok végrehajtásában. A kulcskontrollok, azaz a szakmai teljesítésigazolás és az utalványok ellenjegyzése a vizsgált önkormányzatoknál nem működtek megfelelően, a belső ellenőrzés pedig nem tárta fel a belső kontrollrendszer kialakításának, valamint a belső kontrollok működésének hiányosságait.

A magyarországi nemzetiségek önkormányzati képviselője egy hosszú múltra visszatekintő, a kisebbségeknek széles körű lehetőségeket biztosító, nemzetközileg szinte példátlan intézményrendszer. A nemzetiségi önkormányzatok helyzete, támogatása mind hazai, mind európai uniós szinten kiemelt figyelmet kap napjainkban. Fontos közérdek fűződik ezért az erre a területre szánt és fordított adófizetői pénzekkel való gazdálkodás szabályosságának ellenőrzéséhez. Az ÁSZ 2013-ban több mint 150 nemzetiségi önkormányzati ellenőrzést folytatott le, illetve kezdett el. A korábban soha nem ellenőrzött nemzetiségi önkormányzatoknál szerzett számvevőszéki tapasztalatok rámutattak, hogy ahol nincs kontroll, ott komoly hiányosságok halmozódhatnak fel: szinte minden ellenőrzött nemzetiségi önkormányzatnál a jogszabályi előírásoknak nem megfelelő önkormányzati együttműködési megállapodást és szabályzatokat találtunk, valamint jellemző volt az összeférhetetlenségi szabályok megsértése, a jogszabályban előírt kötelező feladatok ellátásának elmulasztása, miközben a pénzügyi kulcskontrollok gyakorlatilag nem működtek.

Törvényben rögzített tanácsadói funkciójához kapcsolódva az ÁSZ évek óta tart olyan „jó gyakorlat” szemináriumokat, ahol megosztja a

követendő példákat, melyekkel önkormányzati és egyéb ellenőrzései során találkozott. Ennek egyfajta továbbfejlesztése volt, hogy 2013-ban a Számvevőszék a kormányhivatalokkal és a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériummal közösen a fővárost és a 19 megyét lefedő szemináriumsorozatot rendezett az önkormányzati ellenőrzések tapasztalatainak bemutatására, majd pedig ezen tapasztalatokról 2014 januárjában mind a 3177 települési önkormányzat polgármesterét és jegyzőjét elektronikus levélben értesítette az ÁSZ elnöke.

Ki kell emelni, hogy az Állami Számvevőszék tapasztalatai szerint az önkormányzati ellenőrzések során jellemző a Számvevőszékkel való támogató együttműködés, a hibák minél gyorsabb kijavítására való törekvés. Jól mutatja az önkormányzatok pozitív hozzáállását, hogy a Számvevőszék által feltárt hiányosságok kiküszöbölésére sokszor az ellenőrzési folyamat alatt számos korrigáló intézkedés végrehajtására sor kerül – azaz már az ellenőrzési jelentés hivatalos megjelenése előtt javul az önkormányzatok működési és gazdálkodási minősége.

REZSICSÖKKENTÉS ÉS KÖZPÉNZÜGYEK

Az ÁSZ megalakulása óta rendszeresen ellenőrzi az állam vagyongazdálkodását, az állami vagyonnal kapcsolatos tulajdonosi jog gyakorlását, de 2011 óta lehetőségünk van a többségi önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok ellenőrzésére is. Fokozott figyelmünk egyik oka az, hogy e társaságok nyílt vagy rejtett – készfizetőkezesség- vagy más garanciavállalással, illetve az állóeszközök megújításának elmulasztásával történő – eladósodása előbb-utóbb hozzáadódik az államadóssághoz, azaz az adósságszabály szempontjából is releváns területről van szó. Az önkormányzati és állami többségi tulajdonban lévő gazdasági társaságok kiemelt ellenőrzései mellett szól az is, hogy ezekkel az ellenőrzésekkel megalapozottabbá tehető a közszolgáltatások rezsicsökkentése is.

Az önkormányzati cégek vizsgálata a közlekedési vállalatoknál indult. 2011-ben a BKV-t, 2013-ban a debreceni, a miskolci és a szegedi helyi tömegközlekedési vállalatot ellenőrizte az ÁSZ. A számvevők ezt követően a színházakat, a hulladékkezelést és a víziközmű-vállalatokat ellenőrzik, illetve tervezzük a távhőcégek ellenőrzését is. Ez a felsorolás is mutatja, hogy figyelmünk jelentős része irányul a rezsicsökkentésben érintett cégekre, szektorokra. Jogosan felmerül a kérdés, hogy mi a célunk

ezekkel az ellenőrzésekkel? Egyrésztől az, hogy az Állami Számvevőszék ténylegesen rajta tudja tartani a szemét a nemzet vagyonán. Naivitás és hiba lenne azt hinni, hogy az önkormányzati és állami cégekre való rálátás nélkül el tudjuk látni a nemzeti vagyon ellenőrzésére vonatkozó törvényi feladatunkat. Másrésztől az indokolja az ÁSZ kiemelt figyelmét, hogy a vagyongazdálkodás, azaz a vagyon nyilvántartása, pótlása alapjaiban határozza meg a közszolgáltatások fenntarthatóságát. Ha a vagyont rosszul kezelik, akkor idővel attól kell tartanunk, hogy nem tudjuk felkapcsolni a villanyt, hiába várunk a buszmegállóban, és hidegek maradnak a radiátorok. A szolgáltatás minősége mellett természetesen figyelniük kell a közüzemi szolgáltatások árképzésére is. Magyar polgárok tömegei ugyanis minden hónapban akár heteket is csak azért dolgoznak, hogy ki tudják fizetni a rezsijüket – azaz ne fázzanak, ne kelljen sötétben élniük, elvigyék a szemeteszsákjaikat, és el tudjanak jutni a munkahelyükre.

Ellenőrzéseink során azt tapasztaltuk, hogy sok közszolgáltatást is nyújtó vállalat nem rendelkezett megbízható önköltség-számítási szabállyal – például nem volt kizárható a közszolgáltatási és a vállalkozási tevékenységek keresztfinanszírozása, közgazdaságilag kevésbé megalapozott amortizációs kulcsokat alkalmaztak –, holott ennek hiányában nem lehet megállapítani, hogy hol van az ésszerű határa a közszolgáltatás árának. Miért fontos ez a megállapítás? Mindenekelőtt azért, mert mutatja, hogy a rezsik elsősorban közgazdasági és hatékonysági kérdés. Alapvető nemzeti érdek, hogy rá kell szorítani a közszolgáltató vállalatokat, illetve azok fenntartóit, teremtsenek rendet, azaz biztosítsák az elszámoltathatóságot a saját házuk táján. Ez a rend teremtheti meg ugyanis az ár megállapíthatóságának alapjait. A fair és megalapozott árdöntésekhez meg kell követelni a pontos elszámolást, annak ellenőrzését. Alapkövetelmény, hogy el kell különíteni a vállalkozói és a közszolgáltatói tevékenységet, a megrendelői és a szolgáltatói funkciót. Nem kétséges, hogy a fair ármegállapítás magasabb számviteli-gazdálkodási kultúrát, fejlettebb elszámolási rendszert feltételez, de a jó kormányzás azt jelenti, hogy ennek megteremtése érdekében is lépéseket teszünk. A rezsik csökkentése gondosabb elszámolásra ösztönzi a megrendelőket, és alaposabb számadásra a vállalatokat.

Sokan elfelejtik, hogy a közüzemi szolgáltatók monopóliumok, ezért a megrendelő önkormányzatok és a fogyasztók is kiszolgáltatók hely-

zetben vannak velük szemben. Ezt azért kell kiemelni, mert rámutat az ellenőrzés jelentőségére, a fogyasztóvédelmi megközelítés létjogosultságára. A Számvevőszék számára nem a számonkérés az elsődleges cél, hanem egy jobb közszolgáltatást nyújtó, jobb közpénzügyi rendszer, ahol átláthatóak az árviszonyok.

AZ ADÓBEVÉTELEK ÉS A MONETÁRIS POLITIKA KÖLTSÉGVETÉSI HATÁSA

Az államadósság keletkezése szempontjából meghatározó tényező, hogy az állam mennyire képes az adóbevételeket begyűjteni. Következésképpen az Állami Számvevőszéknek ezt a tevékenységet is rendszeresen ellenőriznie kell – és ez így is történik. A költségvetési véleményezésen és a zárszámadás ellenőrzésén túl célzott ellenőrzések is rendszeresen történnek ezzel a területtel kapcsolatban. Jól érzékelteti az adóbevételek befolyásának és beszedésének számvevőszéki jelentőségét, hogy az elmúlt 10 évben összesen 23 ellenőrzésünk érintette az adóhivatalt. Zárszámadási jelentéseink évről évre rámutattak, hogy az adóhivatal ezermilliárd forintos nagyságrendben tart nyilván be nem fizetett adóhátralékokat, így 2014 első félévében elindítjuk a hátralékkezelésre, valamint a kiemelt adózói körben végzett adóztatási és ellenőrzési tevékenységre fókuszáló ellenőrzésünket is.

Az államadósság mérséklését veszélyeztető tényezők szisztematikus feltárása során figyeltünk fel arra, hogy a monetáris politikának is vannak költségvetési kockázatai, mivel ha a monetáris politika megvalósítása az MNB-nek veszteséget okoz, akkor azt a központi költségvetésnek kell megtérítenie. Ez nem egy elméleti veszély, hiszen a jegybank korábbi vezetése alatt olyan prognózisok is napvilágot láttak, amelyek 100 milliárd forintos nagyságrendű költségvetési fizetési kötelezettséget jeleztek előre a jegybank várható veszteségei miatt – ez az összeg nemcsak önmagában hatalmas, hanem az európai uniós deficitcél tartását is alapjaiban tudja befolyásolni, így kiemelt figyelmet érdemel.

Az Állami Számvevőszéknek nincs joga a monetáris politika ellenőrzésére, ugyanakkor joga van az MNB gazdálkodásának ellenőrzésére, illetve közpénzügyi elemzések és tanulmányok készítésére akár a jegybanki tevékenységeket érintően is. Ezért az ÁSZ a jegybanki éves ellenőrzésén túl 2013 elején tanulmányt jelentetett meg a monetáris politika költségvetési

kockázatairól, amely nemzetközi összehasonlítások alapján releváns kérdéseket vetett fel. Ilyen kérdés volt például, hogy miképp tudna a Magyar Nemzeti Bank úgy is eredményes monetáris politikát folytatni, hogy közben a költségvetési szempontokra is tekintettel legyen, illetve a monetáris eszközök alkalmazásánál nem lehetne-e a kamatköltségeket mérséklő eszközöket alkalmazni, követve a többi európai jegybank által alkalmazott megoldásokat. Felvetettük azt is, hogy érdemes lenne megvizsgálni, miként lehetne az államadósság finanszírozását szolgáló eszközök és a monetáris politikai eszközök alkalmazását jobban összehangolni a költségek optimalizálása érdekében, illetve a devizatartalékok jelenlegi, biztonságos nagyságrendje mellett miképp lenne lehetséges a nemzetgazdasági szintű költségtakarékosság szempontjainak erősebb prioritást adni az államadósságot finanszírozó döntések meghozatalakor. Munkánk hasznosulásának tekintjük, hogy az MNB 2013 tavaszán hivatalba lépett új vezetése olyan új monetáris politika mellett tette le a voksát, amely figyelembe veszi az ÁSZ tanulmányában megfogalmazottakat is.

Ugyancsak munkánk hasznosulását jelentette, hogy az MNB mindennapi működése takarékosabbá és hatékonyabbá vált. Ez mindenekelőtt az új jegybanki vezetés gyors és határozott fellépésének következménye, amely révén az előző MNB-vezetés alatti 1 milliárd forintos prémium- és bónuszalap 25 százalékkal csökkent, illetve döntés született az üzemeltetési területet érintő 20 százalékos költségcsökkentésről is. Meg kell említeni azt is, hogy már az MNB előző vezetése is intézkedni volt kénytelen az ÁSZ ellenőrzési megállapításaira vonatkozóan – többek között azzal kapcsolatban is, hogy a jegybank 2008 és 2010 között a hitelintézeti törvény előírását megszegve adott át banktitoknak minősülő adatokat az IMF-nek a már említett 20 milliárd eurós hitelszerződés aláírása és szentesítése után.

VERSENYKÉPESSÉG, BERUHÁZÁSOK ÉS PIACSZERVEZÉS

Az államadósság-mutató nemcsak akkor javul, ha az államadósság csökken, hanem akkor is, ha a gazdaság gyorsabban nő, mint az adósság. Az Állami Számvevőszék ezért feladatának tekinti, hogy törvényi felhatalmazásának keretei között hozzájáruljon Magyarország versenyképességének javításához, a gazdasági növekedés felgyorsulásához. Ezen belül kiemelt területként definiáljuk 1. a versenyképes tudás megszerzését és

hasznosulását, 2. a beruházások ösztönzését, valamint 3. az állam piacszervező képességét. Ezeken a területeken elsősorban az a számvevőszéki ellenőrzés feladata, hogy megállapítsa, működnek-e, és ha igen, akkor szabályosan, célszerűen és hatékonyan működnek-e az állami beavatkozás eszközei. Ezzel összhangban ellenőrizte például az ÁSZ a Gazdasági Versenyhivatal tevékenységét és gazdálkodását, illetve ehhez kapcsolódva tanulmányt is készítettünk az állam versenypártoló és a versenykultúrát fejlesztő tevékenységéről. Ki kell emelni, hogy az egészséges és fejlődőképes nemzetgazdaság szempontjából stratégiai területről van szó: a piaci verseny szabályozása, a versenykörülmények átláthatósága és a versenykultúra alapvetően befolyásolja a gazdasági szereplők piaci lehetőségeit, valamint hatnak a fogyasztók, az emberek mindennapi életére, hiszen a verseny jogi környezete és minősége befolyással van a foglalkoztatásra, a fogyasztók védelmére, az árak alakulására, illetve az inflációra is. Elég csak például az energia- és hírközlési árak alakulására, vagy például a mobilszolgáltatások szerződéseire gondolni. Ezért is volt egyik fontos megállapításunk, hogy bár a versenytörvény előírása szerint a GVH feladatkörét érintő jogszabály-tervezeteket az előterjesztőknek meg kell küldeniük a Hivatal elnökének, de a vizsgált három év, azaz 2009–2011 vonatkozásában több mint 260 olyan jogszabályt nem kapott meg előzetesen a GVH, amely érintette a verseny kérdéskörét. Ez sokaknak egyszerű eljárásrendi problémának tűnhet, de többről van szó. A szabályosság és a szabályozási minőség javítása érdekében kiemelten fontos mind a jelenlegi szabályok betartása, mind pedig a jogszabályok megfelelő megalapozása, ez utóbbihoz pedig nagyban hozzájárulhat a szakhatóságok tapasztalatainak és tudásának felhasználása, a jogalkotói folyamatba való integrálása.

Több ellenőrzésünk is feltárt olyan helyzeteket, amikor a papíron jónak tűnő szabály a gyakorlatban nem működött, vagy legalábbis a működését nem dokumentálták. Erre példa a szakképzési politika azon célkitűzése, miszerint minél több fiatal vállalkozásoknál és ne iskolai tanműhelyekben szerezzen szakmai gyakorlatot. A jó célkitűzés gyakorlati megvalósulása ugyanis nem aggálytalan, ellenőrzéseink számos esetben kétséget ébresztettek a tekintetben, hogy a szükséges szakmai ismereteket a diákok megkapják – egyszerűen azért, mert a munkahe-lyi jelenlétüket, szakmai fejlődésüket igazoló dokumentumok nem vagy hiányosan készültek el. Miért az ÁSZ tárta fel ezt? Azért, mert a sok

milliárd forintos támogatás felhasználásának ellenőrzése nem volt megoldott. Az ellenőrzés hiányosságaival más területeken is gyakran találkozunk – elég csak a 2000-es évek közepén nagyvonalúan adott adókedvezményekre gondolni, amelyet a jelentősebb beruházásokat megvalósító, vagy a hátrányos helyzetű térségekbe beruházó vállalkozások kaptak. A célkitűzés itt is helyes és támogatható volt. A gondot az okozta, hogy a támogatást általában feltételekhez – például munkahelyek megőrzéséhez, teremtéséhez – kötötték, de azt már érdemben senki sem ellenőrizte, hogy vajon a feltételek teljesülnek-e.

Az ÁSZ stratégiai feladatának tekinti a versenyképesség javulásának előmozdítását és a fenntartható fejlődés támogatását. Ezen a területen kiemelt figyelmet fordítunk a versenyképes tudásra és a képzésre. Célzott ellenőrzéseket tervezünk ezért a jövőben is a már említett szakképzés területén, és a regionális képző központok tevékenységének 2012-es ellenőrzése után 2013-ban megkezdtük az állami felsőoktatási intézmények gazdálkodásának és működésének ellenőrzését is. Miután a képzés mellett a kutatás a versenyképes tudás megszerzésének és hasznosításának másik területe, így 2014 első felében ellenőrizzük a Magyar Tudományos Akadémia kutatóintézeteinek és a Vidékfejlesztési Minisztérium egyes agrárkutatási és génmegőrzési intézetének gazdálkodását is. A versenyképesség területéhez tartozik a foglalkoztatás kérdése is, hiszen nem mindegy, hogy a képzés során megszerzett tudást képesek-e az érintettek hasznosítani. Ebből adódóan a közfoglalkoztatás ellenőrzése során a kapcsolódó képzési programok támogatási rendszerének hatékonyságát, eredményességét is ellenőriztük, illetve 2014 első félévében megkezdjük a foglalkoztatási célú adó- és járulékkedvezmények igénybevételének szabályszerűségi ellenőrzését is.

A KÖLTSÉGVETÉSI TANÁCS, MINT AZ ADÓSSÁGSZABÁLY ŐRE

Magyarország közpénzügyi megújításának egyik kiemelkedően fontos állomása volt a Költségvetési Tanács megerősítése és szervezeti átalakítása. 2011. január 1-jétől a korábbi elemzői apparátussal meg támogatott „bölcsek tanácsa” típusú testületet egy olyan háromtagú tanács váltotta fel, amelynek – a köztársasági elnök által kinevezett szakértő elnöke mellett – hivatalból tagja a kormánytól független két intézmény, a Magyar Nemzeti Bank és az Állami Számvevőszék elnö-

ke. A Költségvetési Tanács 2011-ben még csak véleményezési, 2012-től pedig már vétőjoggal rendelkezik a költségvetési törvény megalkotásához kapcsolódóan.

A szervezeti átalakítás egyik oka a párhuzamos kapacitások megszüntetése volt. A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló törvény kimondja, hogy az ÁSZ és az MNB elnökének a Tanács tagjaként ellátandó feladatait a két szervezet apparátusa elemzések és megállapítások rendelkezésre bocsátásával segíti. Mára bebizonyosodott, hogy az ÁSZ és az MNB elemzőkapacitása eredményesen és hatékonyan ki tudja szolgálni a Tanács döntés-előkészítését, azaz szükségtelen, hogy a Tanács komoly költséget jelentő apparátussal rendelkezzen.

A Tanács és a Számvevőszék kapcsolódásának egyedisége részben abból adódik, hogy Magyarországon kívül az Európai Unióban alig találunk olyan tagállamot, amelynek a legfőbb közpénzügyi ellenőrzési szerve éves rendszerességgel, az országgyűlési tárgyalás megkezdése előtt kötelező jelleggel véleményt nyilvánít a költségvetési törvényjavaslatról. Az ÁSZ ebből adódóan ellenőrzései révén az év egészében nyomon követi a költségvetési folyamatokat, hiszen az év elején kezdődő zárszámadási ellenőrzés még véget sem ér, amikor megkezdődik a költségvetési törvényjavaslat véleményezését megalapozó ellenőrzés. Ezenkívül az ÁSZ rendszeresen ellenőrzi a költségvetés alakításában meghatározó szerepet játszó intézményeket, illetve első kézből jut a költségvetést érintő információkhoz az önkormányzatok és a központi költségvetési szervek – például egyetemek, kórházak – ellenőrzése révén is.

Ma már látható, hogy – szemben több hazai és nemzetközi szervezettel – a megújított Költségvetési Tanács jelentései sikeresen fedik le a magyar gazdaság folyamatait, helyesen mérik fel a kockázatokat, és jól prognosztizálják az államháztartási helyzet alakulását. Mindezt az teszi lehetővé, hogy a Tanács szakmai támogató szervezetei, azaz az MNB és az ÁSZ, valamint a Tanács munkáját eseti jelleggel segítő külső szakértők és elemzők alapos munkát végeznek, miközben a kialakított szervezeti struktúra egyszerre teszi lehetővé a takarékos és a hatékony munkavégzést. Ennek eredménye, hogy a Tanács évről évre olyan jelzéseket küld, amelyeket a törvényalkotók megfogadnak, és ezáltal javul a költségvetés minősége. Jól példázza ezt többek között, hogy a 2013-as költségvetés tervezésekor a kormány eredetileg 50 milliárd forintos tartalékkal kalkulált, amit a makrogazdasági feltételek időközbeni

romlására reagáló Költségvetési Tanács javaslatára emelt meg előbb 100 milliárd, majd 400 milliárd forintra. A tartalékolással kapcsolatban ugyanakkor le kell szögezni, hogy a megfelelő tartalékszint meghatározása szinte egyfajta „kölségvetési művészet”: ugyanis nemcsak a

A közpénzt és a közvagyont meg kell becsülni, és ebben nagy felelősség hárul... az Állami Számvevőszékre.

tött úgy a 2014-es költségvetéssel kapcsolatban, hogy a korábbi éveknél kisebb tartalék szolgálja a legjobban a nemzetgazdaság érdekeit.

kelleténél kevesebb tartalék veszélyes, hanem a túltartalékolás is, hiszen a túlzott költségvetési szigor könnyen a gazdaság fékjavé válhat. A Költségvetési Tanács ezt és a korábbi éveknél jobb, megalapozottabb költségvetési tervezést figyelembe véve dön-

A REND ÉRTÉKET TEREMT

A közpénzt és a közvagyont meg kell becsülni, és ebben nagy felelősség hárul a közpénzügyi ellenőrzés rendszerére és ennek legfőbb intézményére, az Állami Számvevőszékre. A Számvevőszék ezt a felelősséget át-érezve, és országgyűlési határozattal elfogadott stratégia alapján végzi a munkáját. Az Alaptörvény, a megújított Költségvetési Tanács és az új törvénnyel megerősített Állami Számvevőszék olyan alapot alkot, amelyre támaszkodva sok munkával, közös erőfeszítéssel Magyarország lépésről lépésre rendet tud tenni a közpénzek felhasználásában és a nemzeti vagyon használatában.

Magyarországnak a gazdasági gondok leküzdéséhez át kell állnia egy olyan növekedési pályára, ami nem jár együtt a jövőnk és gyermekeink jövőjének felélésével. A növekedés fenntartható pályán tartásához arra van szükség, hogy a közpénzeket ne csak szabályszerűen, hanem célszerűen és eredményesen is használjuk fel. A költségvetés mennyiségi jellemzői mellett a minőségi szempontokat is előtérbe kell helyeznünk, hisz a közpénzfelhasználás átláthatósága, elszámoltathatósága, eredményessége, hatékonysága és célszerűsége ugyanolyan fontos, mint az egy-egy területre szánt adóforintok mennyisége.

A fenntartható fejlődésre és közpénzügyeink rendezettségére a pénzügyeikben kompetens, a közösségi terhek megosztásában tudatos állam-

polgárok jelenthetik a garanciát. Nem engedhetjük meg, hogy Magyarországon újra tömegek váljanak kiszolgáltatottá egy-egy rossz pénzügyi döntés miatt. Valljuk, hogy a rend értéket teremt, és meggyőződésünk, hogy a pénzügyi kultúra széles körű emelése nélkül nem lehet hosszú távon rend a magyar közpénzügyekben. Az Állami Számvevőszék társadalmi felelősségvállalása részeként kiadja Magyarország egyik kiemelkedő közpénzügyi tudományos folyóiratát, az impakt faktoros *Pénzügyi Szemlét* is, mely hiteles és megalapozott, nemzetközi standardok szerint lektorált tanulmányokkal segíti a magyar közpénzügyek megújulását.

Legyen szó ellenőrzésről, elemzésről, tanácsadásról vagy épp társadalmi felelősségvállalásról, munkánk alapfeltétele a függetlenség. Az Alaptörvény és a számvevőszéki törvény nemzetközi szinten is kiemelkedő mértékben garantálja és biztosítja az Állami Számvevőszék szervezeti, jogi, személyi és pénzügyi függetlenségét, külső befolyástól mentes működését. Meggyőződésem szerint Magyarország minden polgára büszke lehet arra, hogy a közpénzügyi ellenőrzés területén hazánk példát mutat, illetve hogy ebből adódóan az Állami Számvevőszék nyerte el a jogot, hogy 2014. március végén nemzetközi konferenciát rendezzen Budapesten a számvevőszéki függetlenségről.

ELKEZDETT BEÉRNI AZ UTÓBBI ÉVEK MUNKÁJA

Magyarország megújulásának első évei kedvezőtlen nemzetközi gazdasági környezetben zajlottak le, és így sok lemondást követeltek, de mára elkezdett beérni az utóbbi évek munkája. A gazdaság és a foglalkoztatottság az egyensúly megtartása mellett indult növekedésnek, így 2013 nyarán Magyarország nyolc év után kikerült az Európai Unió túlzottdeficit-eljárásának hatálya alól, és ezzel lekerült az uniós szegénypadról.

Büszkeséggel tölt el, hogy a magyar gazdaság fenntartható pályára állításához a közpénzek és a nemzeti vagyon legfőbb őreként az Állami Számvevőszék is hozzá tudott járulni. Jelentéseink és elemzéseink szakmai és objektív alapokat tudtak adni a közpénzfelhasználás szabályszerűségének és hatékonyságának javításához, a közpénzügyi rendezettség emeléséhez. Munkánkat a továbbiakban is ennek megfelelően látjuk el, hiszen a célunk nem változott: egy jól irányított, hatékony és átlátható állam kialakításának támogatása, hazánk gazdasági és társadalmi megerősítésének elősegítése.